

Sota vai poliisitoimi?

Kahta sorttia

TEKSTI:
JUKKA I. MATTILA

Amerikkalainen tapa suunnitella ja johtaa operaatioita on nykyteknologiasta ja uusista hienoista johtamisopeista ja -ajatuksista huolimatta yhä jäykkä, hierarkkinen ja suoraviivainen. Sotaa arvioidaan ja johdetaan tilastotieteen määrällisin menetelmin ja matemaattisin mittarein. Sodassa on kuitenkin kyse inhimillisestä toiminnasta. Inhimillinen ote ja verkostokeskeisyyteen hyvin sovitettava saksalainen tehtävätaktiikka ei oikein näytä aukeavan anglosaksisen kulttuurin edustajille, varsinkaan Atlantin takana.

”Oppiiko Yhdysvaltain poliittinen päätöksentekokoneisto ja sotakone pelaamaan peliä, jossa vastapuolikin on ajatteleva, osaava ihminen?”

Yhdysvaltojen maavoimat aloitti sodan Irakia vastaan ennakkosuosikkina. Sodalla oli tavoite, joka oli pilkottu osatavoitteisiin ja jotka taasen oli käskytetty komentajille. Hierarkkinen, suoraviivaisesti etenevä järjestelmä lähti käyntiin. Hyökkäystä valmisteltiin, se toteutettiin, ja lopulta Irakin asevoimat oli murskattu. Moderni organisaatio osoitti teknisen ylivoimansa. Sodassa alkoi vaihe kaksi. Yhdysvaltojen sotakone muuttui teknisestä taistelukoneesta miehittäjäksi, jolla oli moraalinen vastuu miehittyjen alueiden turvallisuudesta. Yhdysvalloilla oli Irakin suhteen poliittisia ja taloudellisia toiveita. Armeijan tehtävät lähestyivät poliisitehtävien luonnetta – oli säilytettävä siviiliväestön turvallisuus.

Irakissa vastarinta siirtyi maan alle. Salaiset terrorisolut jatkoivat maan alla vastarintaa amerikkalaisia vastaan. Sodan luonne muuttui post-moderniksi. Enää sotiminen ei ollut yksi suuri järjestelmällinen projekti, jossa mitattiin osapuolten resurssien ja teknologian määrää ja laatua. Sota muuttui pistemäisiksi operaatioiksi, päällekkäisissä ajallisissa paikoissa. Vihollisen määrittely tuli äärimmäisen vaikeaksi. Moder-

nin sodan vihollinen oli se, joka ampui ensin. Nyt sirpaloituneessa maailmassa pienet yksiköt saattoivat joutua tulikosketuksiin ja yksittäisen alikersantin oli mahdoton määritellä, onko tilanne sellainen, että siinä voidaan käyttää voimaa.

Yhdysvallat on käynyt Irakissa sotaa aikaa vastaan. Se taistelee huomista, voitosta ja tilanteen rauhoittamisesta. Samalla se kamppailee myös historiasta. Vain historia voi osoittaa, ovatko vastarintaa tekevät irakilaiset terroristeja vai maansa miehittäjää vastaan taistelevia sotilaita. Määritelmää on mahdoton tehdä etukäteen. Jokainen tuli-isku on vihollistoimintaa Yhdysvaltoja vastaan. Mutta jokainen isku vaatii määrittelyn, kuinka siihen tulee reagoida. Onko USA voittamassa taistelun vai häviämässä sodan? Onko se sotimassa edelleenkin Irakin sotavoimia vastaan vai kamppaileeko se terroria vastaan? Ovatko iskut amerikkalaisia vastaan rikollista toimintaa vai organisoitunutta ja Geneven sopimuksen mukaista taistelutoimintaa?

Oppiiko Yhdysvaltain poliittinen päätöksentekokoneisto ja sotakone pelaamaan peliä, jossa vastapuolikin on ajatteleva, osaava ihminen? ❏

